

ھاۋولاتىانى عەربەت.. ئە سنوورەكەدا بەگشتى كېشەى ئۇ

■ گەرەكى عەربەتى كۆن لەزۆربەى خزمەتگوزارىيەكان فەرامۆشكراون

■ زۆربەى كۆلان و شەقامەكان كۆنكرىت و قىرتاۋ نەكراون

■ بەشىكى زۆرى خانوۋەكان تا ئىستاش تاپۆيان نىيە

عەربەت كەناسراوہ بە ناحیەى تانجەرۆ لەسالى ۱۹۱۹ بۆوہ بە ناحیەو ۷۶ گوند لەخۆ دەگریت، لەم چەند سالەى دواییدا گەشەسەندنێكى فراوانى بەخۆوہ بینوہ، ئەمەش بۆ نزیكایى لەسەنتەرى شارى سلیمانى دەگەریتەوہ كە تەنیا ۱۴ كیلۆمەتر لیوہى دوورە، ژمارەى دانیشتوانى سەرجم ناحیەكە نزیكەى ۴۷ ھەزار كەسى لى نیشتەجێیە، عەربەت پیشتر بەناوچەپەكى كشتوكالى ناسرابوو بەلام ئیستا بەرەو ناوچەپەكى پیشەسازی دەچیت، چونكە زۆربەى زەویەكانى لەسەر ماستەرپلانى سلیمانى رووہو پرۆژەكانى پیشەسازی دەچیت. وەكو تیمى گۆفارى گولان لەسەردانىكماندا بۆ ناحیەى تانجەرۆ چەند ھاوولاتیەكمان دواندو ئەو رەخنەو داواكارییەى ھاوولاتیان و چەند پرسىاریكى ترمان رووبەرۆوى (ھۆشيار مستەفا) بەرپۆوہبەرى ناحیەى تانجەرۆ كردهوہ.

بەرپۆوہبەرى ناحیەى عەربەت(تانجەرۆ):

گرفتى كەمى بینایەى

قوتابخانەو نەبوونى نەخۆشخانەمان ھەيە

اوێخواردنەو ھەمان ھەيە

ھاۋولاتيان چارەروانى پىرۆژەكانى خزمەتگوزارىن

نەبوونى خزمەتگوزارىيە پىيوستەكان بەيەكېنك لەو كېشەو گىرەتە سەرەكېيەنە دادەنرېت كە ھاۋولاتيانى ئەم ناحىيە لە چارەروانى چارەسەر كىردىن بەتايىبەتى لە گەرەكەكانى عەربەتى كۆن، لەمبارەيەو لە گەرەكەكى ناشتى ھاۋولاتى نەبەز قادر وتى: (كەموكورى خزمەتگوزارى لەھەموو شارۋچكەكە ھەيە بە تايىبەتى لەو گەرەكەكانى تازە بىناىدنراون لە گەل گەرەكەكانى عەربەتى كۆن، لە گەرەكەكى ئىمە ئاۋىخواردنەوھەمان بەپىي پىيوست بۇ داىين نەكراۋە شۆستەو شەقام و كۆلانەكان چاك نەكراون و زۆر بېسەرۋىەرن. چەندىن سالىشە داۋا دەكەين قىرتاۋ و كۆنكرېت كىردنى ئەو شەقام و كۆلانە بىخىتە بەرنامەو پلاننى حىكومەتەوھە. ھاۋكات ئەم ھاۋولاتىيە باسى لەگىرتى كۆكردنەوھە گۋاستنەوھە زىلۋخاشاك كىرد كە بەپىي پىيوست شارەروانى بەئەركى خۇيان ھەئناسن ھۇكارەكەشى بۇ كەمى كىركار و نامىرى زىل كۆكردنەوھە گەراندەوھە. ھەرۋەھا باسى لە نەبوونى سەنتەرەكانى لاۋان و رۆشنىبىرى كىرد كە واىكردوھە لەھاۋىنان قوتايىيان و لاۋانى ئەم شارۋچكەيە نەتوانن مومارەسەى حەزو خولياكانىيان بېكەن. ھەر سەبارەت بەكېشەى خزمەتگوزارى ھاۋولاتى ھىمن فايەق وتى: كېشەى خزمەتگوزارى لەناحىەكەمان زۆرە، ھاۋكات ھەندىك كېشەش ھەيە كە تايىبەتە بەگەرەكېكەوھە وەك ئەو كېشەيەى ماۋىيەكە ۲۳ مالى بەدەستىيەوھە دەئالېتىن و خەرىكە لەسەرى كۆلانەكە پارچە زەويىەك بىكرىتە خانوو كە سەر رېنگاى ئەو مالانەيە بەمەش سەرى كۆلانەكە دەگىرېت و ناتوانىن ھاۋچۆى تىدابكەيىن، ھەرۋىە داۋاكارىن حىكومەتى ھەرېم مشورى چارەسەر كىردنى ئەم كېشەيەمان بۇ بخوات. لە گەرەكەكى قەلاتىش ھاۋولاتى محەمەد عەلى وتى: ئىمە كېشەى دوورى قوتابخانەمان

ھەيە و لەكاتى ھاۋچۆى مندالەكانمان بەتايىبەتى لە ۋەرزى باران و زىستان توشى زەحمەتى و ماندوۋبوونىكى زۆر دەبن، بەتايىبەتى لەناحىيەكەدا كە ھەموو شەقام و كۆلانەكان قىرتاۋ و كۆنكرېت نەكراون، لىرەدا داۋاكارىن لە حىكومەت و شارەروانى لەپىزىبەندى پىرۆژەكاندا قىرتاۋ و كۆنكرېت كىردنى كۆلان و شەقامەكانى گەرەكەكەمان بۇ بىخەنە پىزىبەندى بەرنامە و كارەكانىيان. يەكېنك لەو گەرەكەكانى زۆر فەرامۆشكراۋە گەرەكەكى عەربەتى كۆنە ھەرۋىە لەسەردانىكماندا بۇ ئەو گەرەكە ھاۋولاتى سىروان كەبى وتى: عەربەتى كۆن لە ھەموو بوراەكانى خزمەتگوزارى فەرامۆشكراۋە و خەلكەشى زۆر ھەزارو كەمدەرەمەتن يەكېنك لەو لايەنانەى زۆر بىزارى كىردوون كۆنەكردنەوھە زىلۋخاشاكى گەرەكەكەيە بەپىي پىيوست و خراپى و بېسەرۋىەرى كۆلانەكانەو نەبوونى شۆستەو باخچەو پانتايى سەوزابى لە گەرەكەكەدا، ھەرچەندە ھەموو عەربەت ئىستاكە بەناۋىبانگە بەوھى كە دارودرەختى زۆر كەمەو باخچەيەكى گەرەكەكى نىيە، لەلايەكى تر سوتاندنى زىلۋخاشاك لە دەۋرۋىەرى ناحىيەكە سەرتاپاى ئاسمانى عەربەت دەكاتە دوكل و ژىنگەكەكى پىسكردوھە، ئەمەش پىيوستى بەچارەسەر كىردن ھەيە بەتايىبەتى دوورخستەوھە زىلەكە، ئىستا دەتوانم بلىم سەنتەرى ناحىيەكە بە ۋەرزى ھاۋىن وەكسو نىمچە بىبابىنك واپەو خەلكى كەدېتە ناۋ گەرەكەكان دلتەنگ دەبىت. ھەر لە عەربەتى كۆن سەبارەت بەگىرتى ئاۋىخواردنەوھە خراپى كۆلان و شەقامەكان ھاۋولاتى فەھىم محەمەد وتى: ھەندى رۆژ ئاۋمان بۇ نايەت و كۆلانەكەمان زۆر خراپە و پىيوستى بەچاككردن و قىرتاۋكردن ھەيە و شارەروانىش ھەموو رۆژىك زىلۋخاشاكى مالەكان كۆناكاتەوھە، بەم ھاۋىنەش ئەگەر زىل بىمىنېتەوھە بۇگەن دەكات و خەلكەكە ھەراسان دەبىت لەبەر بۇن و مېش و مەگەز. ھاۋولاتى نادىر رەسولېش سەبارەت بە تاپۇنەكردنى خانوۋەكانىيان وتى: ناحىيەكەمان بەپىي پىيوست ئاۋرى لىنەدراۋەتەوھە كەموكورى خزمەتگوزارى زۆرە، تا ئىستاش بەشىكى زۆر لە خانوۋەكانمان تاپۇيان نىيەو قوتابخانەكانمان دوو، سىچ دەوامىن و پىيوستمان بە بىنايەى ترى قوتابخانە و نەخۇشخانە ھەيە، چونكە

ئەو خانوۋانەى لەعەربەت تاپۇيان نىيەو كارىكەرىيان لەسەر نەخشەى بىنەپەرتى شارەوانى نىيە ھەۋلى ئەوھ دەدرىت بۇيان تاپۇ بىكەين .

ناكرېت، چونكه هر زېډه پړويي كه له ناحيه كه كرايېت پيويسته له گهډ نه خشي بڼه پرتي بگونجيت و كاريگري له سهر كولان و ديزاينسي گهړه كه كه شويني پړوډه خزمه تگوزارييه كان نه ييت، ټه و كات ده تواريت به پيني رينمايي و ياساوه به سهر خاوه نه كانيان تا پو بكريت، يو ټه و خانوانه ش كه تا پويان نيبه، هه و و گف توگو له گهډ ټه نجومه ني وهيران دراوه كه بويان تا پو بكريت.

گرفتي كمي بينايي قوتابخانه

سه باره ت به كيشه كاني كه رتي په روره ده به رپوه به ري ناحيه وتي: له بواري خويندن عه ربه ت كيشه و كه مو كوري زوري هه يه، گرفتي كمي قوتابخانه كانمان هه يه، به راده يه كه دوو دهوام و سح دهوامي له قوتابخانه كاني عه ربه ت بووني ماوه، يو چاره سه ر كړدني ټه م گرفتو وه كه هنگاويكي كاني كابينه مان يو هه ر دوو ناماده ييه كه دا بين كړدووه له مانگي ٩ ټه مساليشدا قوتابخانه يه كي ١٨ پولي ته و او ده ييت، هه روه ها قوتابخانه يه كي تري ١٨ پولي له عه ربه ت خواره وه ده ست به دروست كړدني ده كريت، به لام يو سالي دا هاتووي خويندن سوودي ليوه ر ناگري ن به لكو يو خويندني

يو به دوا د اچون له سهر گله يي و داوا كاريي خه لكي سنوره كه به تا ييه تي سه نته ري ناحيه كه چه ندين پرسيار مان له سهر كيشه و كه مو كوري خزمه تگوزارييه كان روو به روي هوشيار مسته فا به رپوه به ري ناحيه ي تانجه رپو كړدوه كه پوخته ي وه لامه كاني ليړده بلا وده كه ينه وه.

فراوانبووني عه ربه ت و

نه بووني پړوډي گه وري ناويخواردنه وه

سه باره ت به بووني كيشه و گرفته كان به رپوه به ري ناحيه ي تانجه رپو پاليشتي قسه كاني هاوولا تيان كړدو له مباره يه وه وتي: هر له سه ر هتاوه له ناوچه ي عه ربه ت كيشه و گرفتي زور بوينان هه بووه، هر له نه بووني پړوډي گه وري ناويخواردنه وه قيرو كو نكريت كړدني شه قام و كولانه كان تا مه سه له ي تا پو كړدني خانوو، ټه مه جگه له گرفتي كمي بينايي قوتابخانه، ټيستاكه هه و له كانمان به رده و امه يو چاره سه ر كړدني سه رجه م ټه و گرفتانه. هه روه ها نه خشي بڼه ر ټيمان هه يه، به لام ناحيه كه ماس ته رپلاني نيبه له گهډ فراوانبووني سه نته ري ناحيه كه ش له ريگاي شاره وانيه وه كاراوه، يو ټه م مه به سه ته ش ده ستكاراوه به كوژانه وي سه دان دوئم زه وي كشتوكالي و خاوه ني زه ويه كشتوكاليه كانيش به پيني ياسا و رينمايه كان قه ربه و كړانه وه، له بواري زېډه رپو يش ټيستا كو نترولي ټه و دياره يه له عه ربه ت كراوه يه كيك له و شوئانه ي زېډه رپو يي تي دا كراوه عه ربه تي كو نه، به لام ټه و زېډه رپو يانه ش گه رپي توو له گهډ نه خشي بڼه پرتي شاره واني نه گونجيت كاري ياسايان يو

ټيستا له و ٢ بڼه ته ندروستييه ي كه هه يه پزيشكي پسپو رو نه شته رگه ري نافرته تاني نيبه و داودهرماني كه مه و پشكينه كاني يو نه خو ش پيويستن له نه خو شخانه ي عه ربه ت نيبه و ده ييت يو زوربه ي حالته كاني نه خو شي و پشكيني بچينه سليماني، له لايه كي تره وه عه ربه ت پيويستي به باخچه ي ساوايان و باخچه و پاركه له م لايه نانه به ته و او ي فهراموش كراوين. هر سه باره ت به كه مو كورتي كه رتي ته ندروستي و په روره ده هاوولا تي رهمه زان مه جيد هه مان قسه ي كړد به ودي پيويسته چه ند پزيشكيكي پسپو رو و شاره زو يو بڼه كي ته ندروستي عه ربه ت دا بين بكريت و ژماره يه كيش له پړوډي بينايي قوتابخانه جيبه جي بكرين، سه باره ت به جوان كړدني ناحيه كه ش ټه م هاوولا تيبه دا واي له شاره واني كړد له وهرزي دارودره خت چاندين هه له ټيكي فراوان يو چاندين نه مام و دره خت بكريت و ناوچه ي سه و زايي و دروست كړدني باخچه ټه نجام بدن، هه روه ها دا واشي كړد ناوچه ي پيشه سازي له ده روزه ي شار دوو رپو ټه وه و يو جوان كاري و كه مكرده وي قه ربه لغي و پاراستني ژينگه ي شوينيكي شياو يو ناوچه ي پيشه سازي دا بين بكن و ټه و كارگو و پيشه وهرانه ش بگوازه نه وه.

**به ته نكر ناو به سهر ټه و
كوندانه دا به ش ده كريت كه
كيشي ناويخواردنه وديان
هه يه.**

**هاوولا تيان نيكران له نه بووني
پزيشكي پسپو رو به نه شته رگه ري و
نافره مان، ته نانه ت نه و پشكينه اناي
كه يو نه خو ش پيويستن له
نه خو شخانه ي عه ربه ت نيبه.**

ئىمە ناتوانىن پىشت بە بىر بېستىن، چونكى بىرمان لىداۋە ناۋەكەى سوپرو تالە. لە ھەندى گوندىش كە كىشەى نەبوون و كەمى ناويان ھەيە بەتانكەر ناويان بەسەر دابەش دەكرىت. بۇ چارەسەر كىردنى كىشەى كەم ناوى ئەو گوندانە رەزامەندى پارىزگارو لايەنى بەرپىرس ۋەرگىراۋە كە بىريان بۇ لىبىدىت و بودجەش بەپىنى پىويست بۇ چارەسەر كىردنى ئەو كىشەى تەرخانكراۋە.

۵۰٪ كىشەى ناۋەرپۇ چارەسەر دەكەين

ھاۋكات لەبواری ناۋەرپۇۋە كىشە لە ەربەت ھەيە، بۇيە ئىستاكە دوو پرۇژەى گەۋرەى ناۋەرپۇ لەژىر ئەنجامدانە كە لەسەر بودجەى نەوتى سالى رابردوۋە كە بەشىكى ئەو پرۇژانە كەوتتە گەرەكى فەرمانبەران و سەرۋەران و بەشىكىشى لە گەرەكى ناشىيە كە ئىستا كارى تىدا دەكرىت و بەپىنى بەرنامەكە ئەو پرۇژەيە پىش ھاتنى ۋەرزى زستان دەپىت تەۋاۋ بىت و بەتەۋاۋبونى ئەو دوو پرۇژەيە لە ۵۰٪ كىشەى ناۋەرپۇى ناحيەكە چارەسەر دەپىت. ھەرۋەھا ئەمسال بەبرى بودجەى ۴مىليار و نىو دىنار پرۇژەمان داۋاۋ پىشكەش بە حكومەت و لايەنى پىۋەندارى كىردوۋە، لەلايەكى تر ئىمە تا كىشەى پرۇژەكانى ژىر زەوى ۋەكو ئاۋ و ناۋەرپۇ تەۋاۋ چارەسەر نەكەين دەست بە پرۇژەكانى سەر زەوى ۋەكو شۇستەۋ قىرتاۋ و كۆنكرىت ناكەين و لەھەر شوپن و گەرەك و كۆلاننىك پرۇژەكانى ژىر زەوى جىبەجىكرا ئەۋە راستەۋخۇ دەست بە كارو پرۇژەى شۇستەۋ قىرتاۋ و كۆنكرىتى شەقام و كۆلانەكان دەكەين .

ئەو مەبەستەش داۋامان بۇ لايەنى پىۋەندار بەرزكردۇتتەۋە كە نەخۇشخانەيەكى ۴۰ قەرەۋىلگەيى لە ەربەت دروست بكنە و لەروۋى تەندروستىەۋە بۇ گوندەكان بەپىنى سىستەمى كۆن و ئەۋەى لەلايەنى بەرپىرس ھەيە كە بەھەر چەند گوندىك پىويستە بىكەيەكىان بۇ بكرىتتەۋە بەمەرچىك دوورى گوندەكان لە بىكەكە ۵ تا ۸كىلو مەتر زياتر نەپىت، ھەرۋەھا لەسەر بودجەى پەرەپىدانە داۋامانكردوۋە كە بىكەيەكى تەندروستى لە گوندى قىسەر كە كۆمەلە گوندىكى لى نىكە دروست بكرىت.

كىشەى كەم ناۋى

سەبارەت بە كىشەى كەمناۋى و چۆنەتتى چارەسەر كىردنى ئەو لايەنە گىرنگەى كە پىۋەندى گىرنگ و راستەۋخۇى بە خەلكەكەۋە ھەيە بەرپۇبەرى ناحيەى تانجەرپۇ وتى. لەبواری ناۋىخواردنەۋەدا ەربەت و سنوورەكە بەگىشتى كىشەى ناۋمان ھەيە، ھۆكارەكەش بۇ ئەۋە دەگەرپتتەۋە سنوورەكە وشكە و ناۋى ژىر زەوى ئاستى زۇر نزمە و شارۋچكەى ەربەت بۇ ناۋىخواردنەۋە پىشتى بە ناۋى بۇسانسور وشك بكات ھەر ۋەكو سالانى وشكە سالى ئەۋە ەربەتپىش بى ئاۋ دەپىت و زەرپاين و ھەلەبجەى تازەش لەسەر ناۋى بۇسانسور، بەلام لەكاتىكدا ئاۋ بۇ زەرپاين و ھەلەبجەى تازە لە دەرياچەى دەربەندىخانەۋە پىنن ئەۋە ئىمە كىشەى ناۋىخواردنەۋەمان نامىنىت تەنيا لە كاتى وشكەسالى و وشك كىردنى ناۋى بۇسانسور نەپىت. ھەرۋەھا

۲۰۱۳- ۲۰۱۴ سوۋدى لىۋەردەگىرن، ئەمانەش چارەسەرى تەۋاۋى كىشەى كەمى بىنايەكانى قوتابخانەكان ناكات، بەلكو پىويستە ھەر لە ئىستاۋە لەم سالەدا ھەنگاۋى خىراۋ فراۋان و جىدى بنرىت تاۋەكو لەگەل زۇربوونى ژمارەى قوتابى بىنايەى قوتابخانە دروست بكرىت بەتايبەتتى قوتابخانەيەكى ۱۸پۇلى بۇ ەربەتتى خواروۋ دروست بكات. ھاۋكات لەھەندى گوندى سنوورەكەش كىشەى بىنايەى قوتابخانەمان ھەيە كە زۇر پىويستە چارەسەر بكرىت، ھەرۋەھا ۋەكو ھەموو شوپنىكى تىرى ئەو ھەرئىمە كىشەى مىلاكاتى مامۇستامان ھەيە كە لەگەل ئەو قوتابخانە ۱۸پۇلىيەى لە ەربەت دروستكراۋە كە دەپىتە قوتابخانەيەكى نامادەيى بەشى وپۇبى و زانستى كە ھەموو پىداۋىستىيەكى خويندى تىدا فەرھام كراۋە دەمىنىتتەۋە سەر ئەۋەى كە پەرۋەردەى سلىمانى لە چوارچىۋى دامەزاندنى ئەمسالدا مامۇستاۋ مىلاكاتى بەپىنى پىويست بۇ دابمەزىنىت.

گىرتى كەرتى تەندروستى

سەبارەت بە كىشەۋە كەموكورپەكانى كەرتى تەندروستى بەرپۇبەرى ناحيەى تانجەرپۇ وتى: لە ناۋ سەنتەرى شارۋچكەى ەربەت دوو بىكەى تەندروستى ھەيە كە يەكىكىان گەۋرەيە، سەرەراى ئەۋەى ئەو بىكانە ۴پىزىشكى لىيە، بەلام ھىشتا لە رۋوى پىزىشكى پىسپۇر و نەشتەرگەرى و ئافرەتان و ھەندى پىشكىن و داۋدەرمان كەموكورپى ھەيە و لەلايەكى تر پىويستمان بە نەخۇشخانەيەكى قەرەۋىلگەيى ھەيە بۇ

